

Ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelma 2026-2029 ja Voxit-keskustelu nuorille huumeista

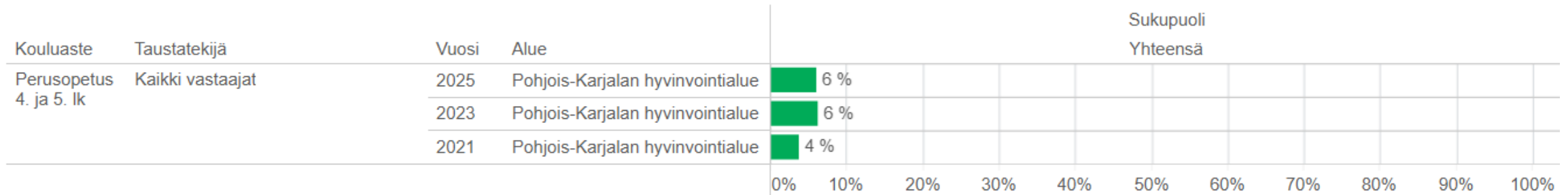
Ellinoora Ojala

Ennaltaehkäisevän päihdetyön asiantuntija

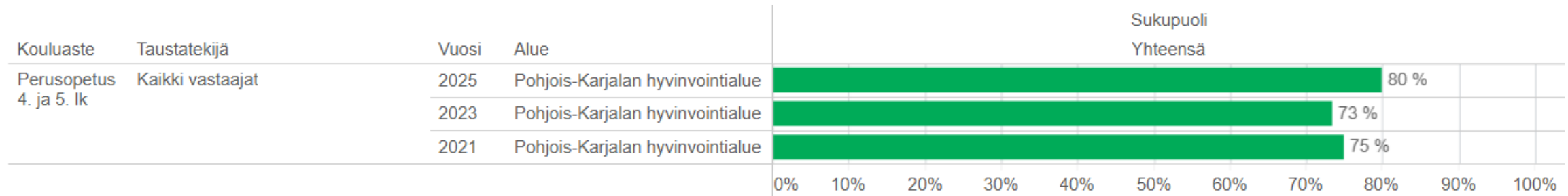
Päihteiden käytön ja rahapelaamisen tilanne Pohjois- Karjalassa (nuoret)

4.-5.luokkalaisten päihdekokeilut

Käyttänyt tupakkaa, sähkötupakkaa, nuuskaa tai nikotiinipusseja vähintään kerran (summaindikaattori)

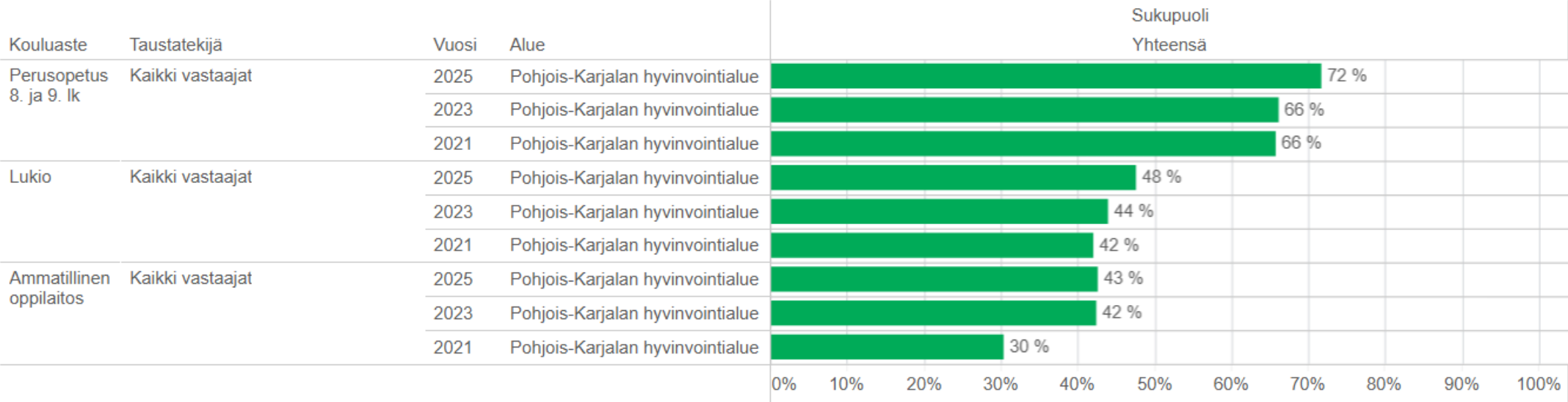

Ei ole maistanut alkoholia

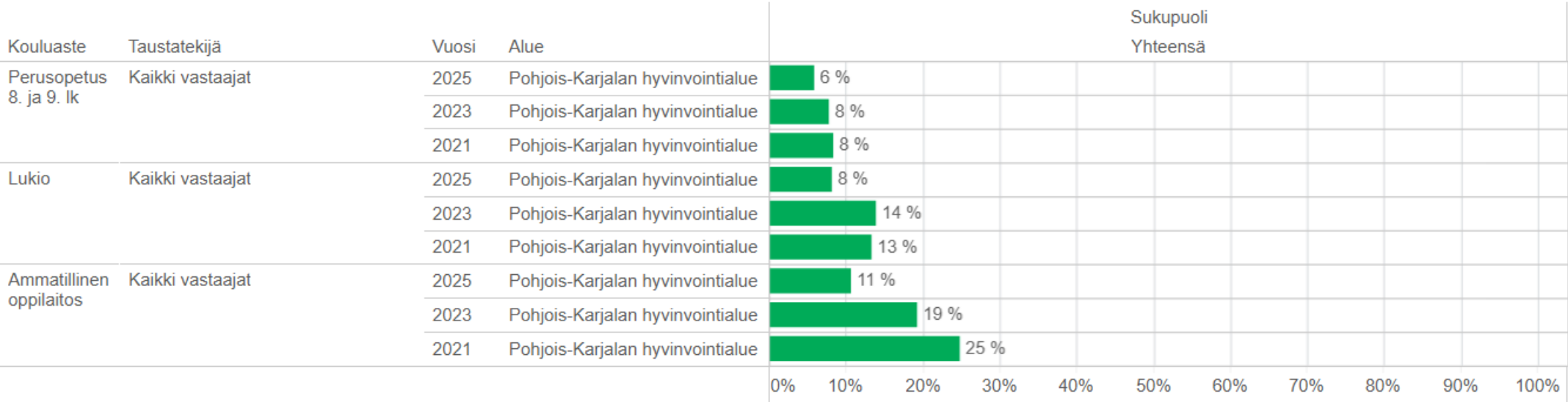

Alkoholin käyttö (nuoret)

Ei käytä alkoholia

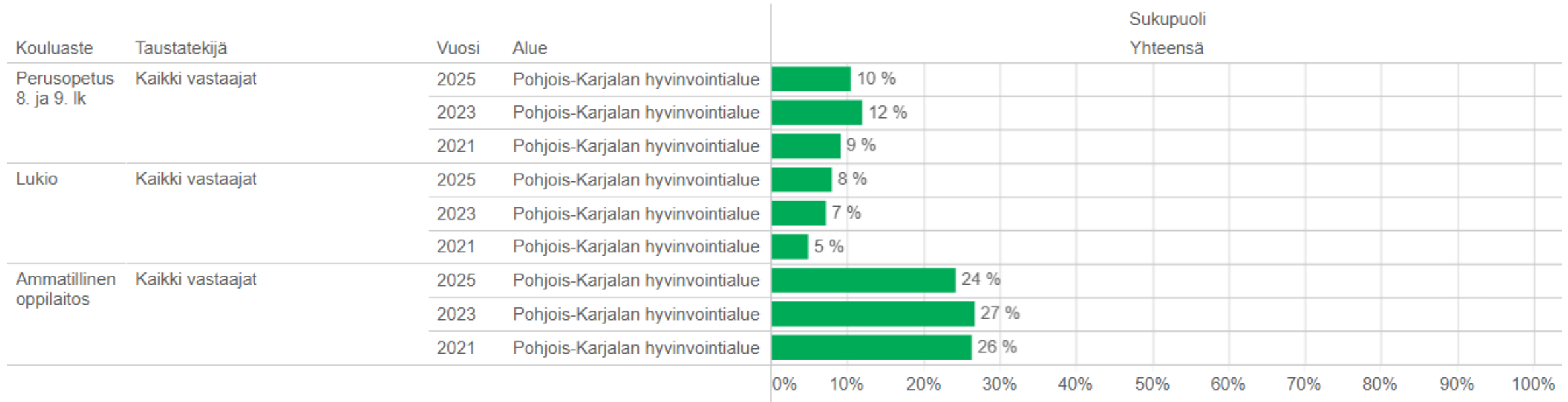

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa

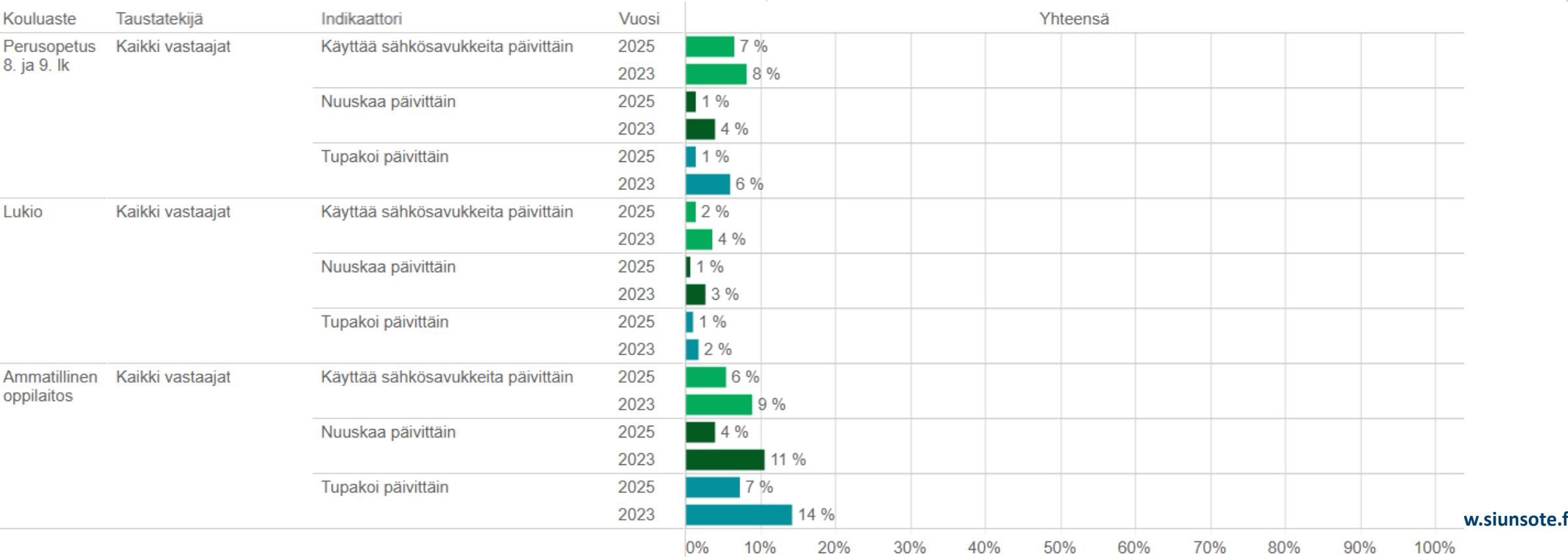
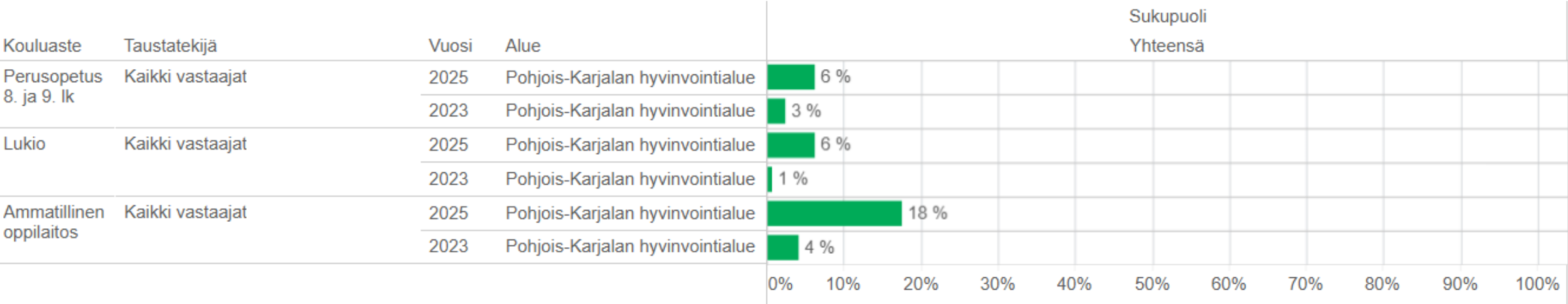

Tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttö (nuoret)

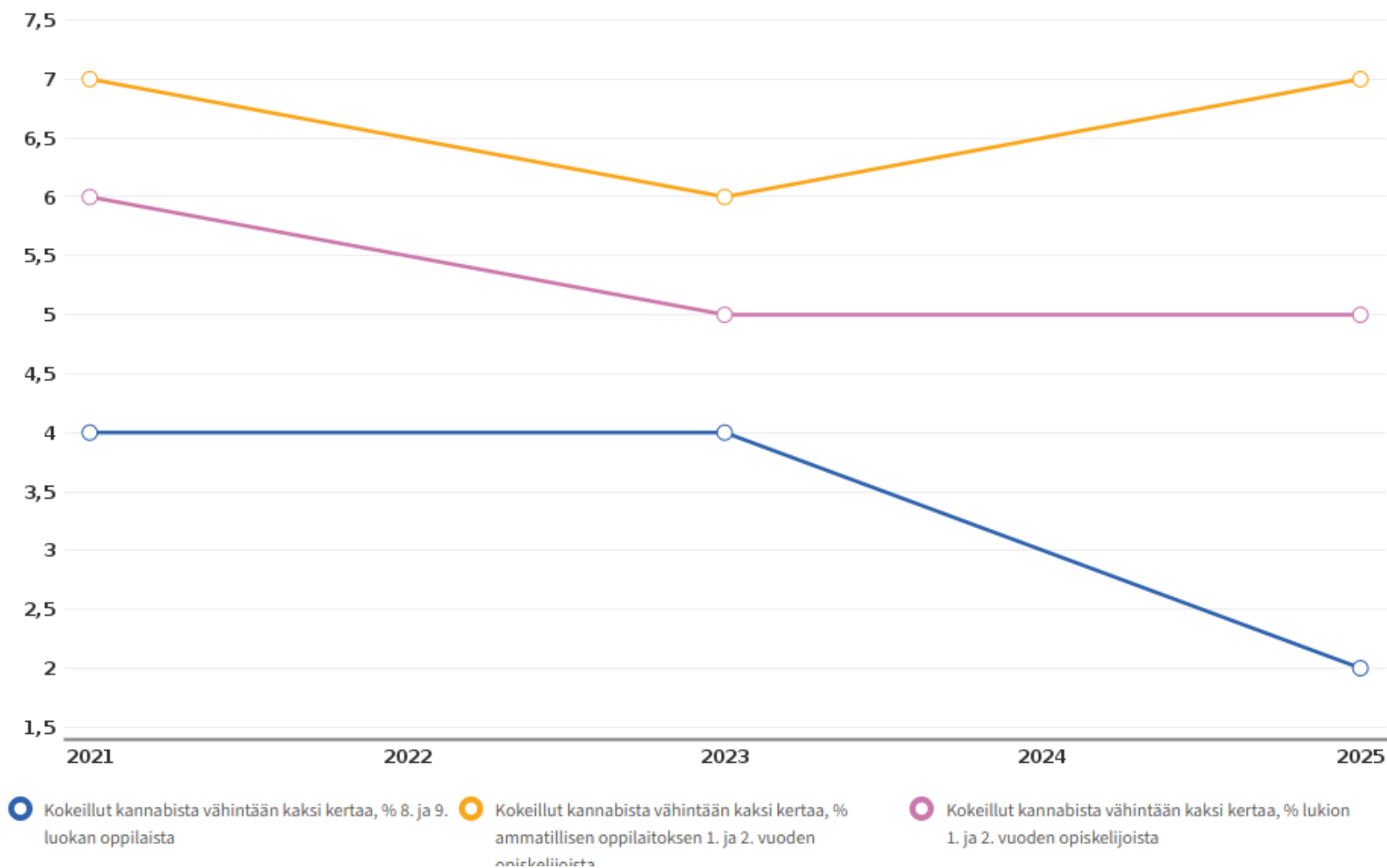
Käyttää päivittäin tupakkaa, sähkötupakkaa, nuuskaa tai nikotiinipusseja (summaindikaattori)

Käyttää nikotiinipusseja päivittäin

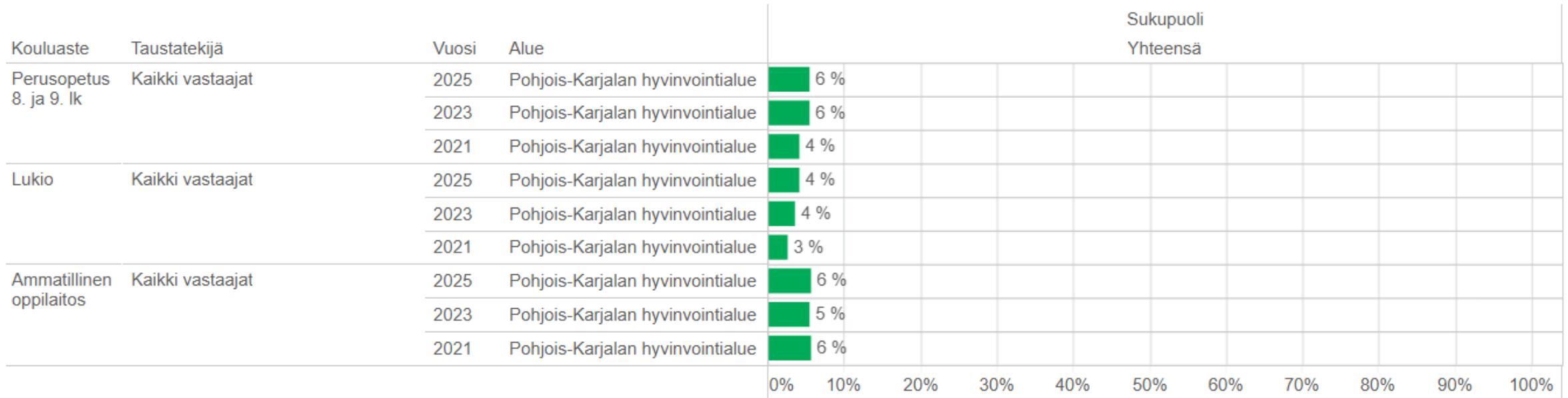

Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa (nuoret)

Rahapelaaminen (nuoret)

Pelaa rahapelejä viikoittain

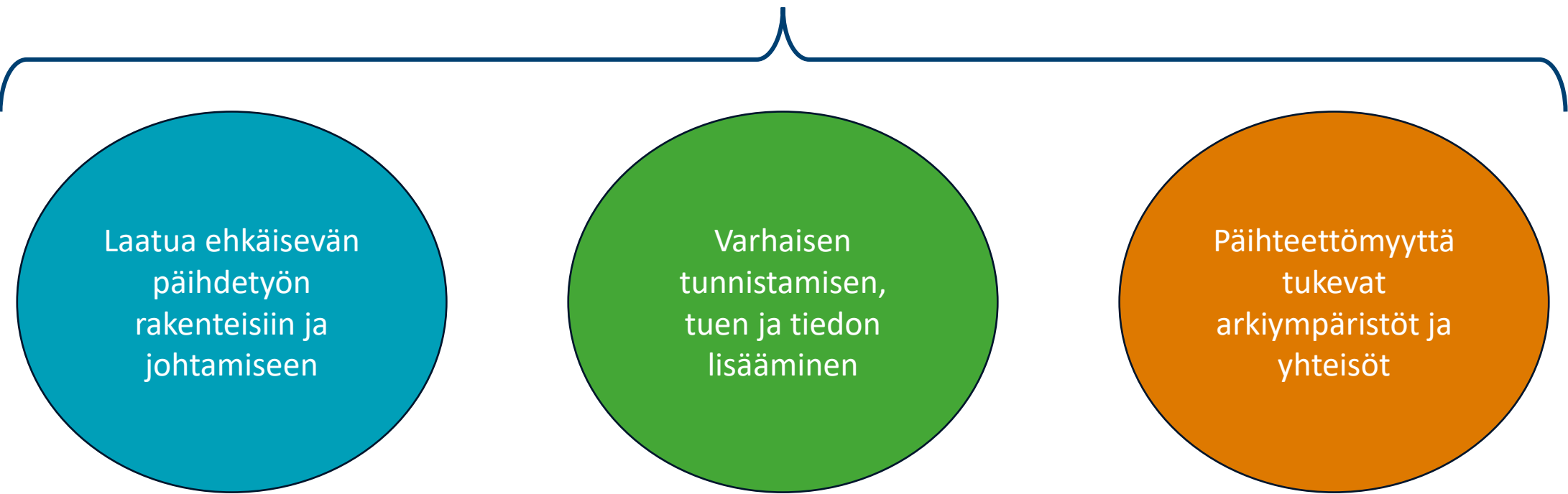

Tytöillä rahapelaaminen harvinaista (0-1 %),
pojista viikoittain pelaa n. joka kymmenes

Pohjois-Karjalan EPT- toimintasuunnitelma 2026–2029

Suunnitelman painopisteet (LUONNOS)

HYTE-suunnitelman (2025-2028) painopiste: hyvinvoivat ja toimintakykyiset asukkaat

Laatua ehkäisevän
päihdetyön
rakenteisiin ja
johtamiseen

Varhaisen
tunnistamisen,
tuen ja tiedon
lisääminen

Päihteettömyyttä
tukevat
arkiympäristöt ja
yhteisöt

Huomioita painopisteisiin liittyen

- Kaikkiin painopistealueisiin sisältyy eri teemasisällöt:
 - Alkoholi
 - Tupakka- ja nikotiinituotteet
 - Huumausaineet/lääkkeiden väärinkäyttö
 - Rahapelaaminen ja digipelaaminen
- Kaikissa painopistealueissa pyritään huomioimaan seuraavia asioita osana toimenpiteitä:
 - Laadukkaat ja näyttöön perustuvat toimet
 - Viestintä
 - Osaamisen vahvistaminen
 - Stigman purku
 - Asukkaiden osallisuus

1. Laatua ehkäisevän päihdetyön rakenteisiin ja johtamiseen (LUONNOS)

Vahvistetaan ehkäisevän päihdetyön tiedolla johtamista

- Tunnistetaan hyvinvointialueen ja kuntien yhteiset tarpeet tietojohdamisen kehittämiselle
- Vahvistetaan päättäjien osaamista päihde- ja rahapelihaitoista

Vahvistetaan ehkäisevään päihdetyöhön liittyvää seuranta ja arviointia

- Päihde- ja rahapelitilanteesta, EPT-tavoitteista ja toteutuneista toimenpiteistä raportoidaan valtuustolle ja toimielimelle lain vaatimalla tavalla

Arvioidaan hyvinvointialueen ja kuntien ehkäisevän päihdetyön laatua ja kehitetään sitä paremmaksi

- Ehkäisevän päihdetyön kypsyysanalyysin toteutus joka toinen vuosi
- Organisaatiokohtaisten kehittämistoimien valinta ja toteutus

2. Varhaisen tunnistamisen, tuen ja tiedon lisääminen 1/2 (LUONNOS)

Asukkaita kannustetaan omaehtoiseen hyvinvoinnista huolehtimiseen ja omahoitoon

- EPT-viestintä- ja vaikuttamissuunnitelman mukainen viestintä, kuten:
 - **Väestöviestintä/kampanjat** EPT-teemoista ja omahoidon keinoista
 - **miunhyvinvointi.fi** – palvelun hyödyntäminen
 - **Tiedon jakaminen esim. tapahtumien yhteydessä**

Päihteisiin ja pelaamiseen liittyviä riskejä ja haittoja tunnistetaan kuntien ja järjestöjen palveluissa ja toiminnoissa ja ohjataan tuen pariin

- **Puheeksioton ja palveluohjauksen** toimintamallien hyödyntäminen / Ota puheeksi –korttien hyödyntäminen kuntien ja järjestöjen palveluissa
- Puheeksioton, kohtaamisen ja palveluihin ohjaamisen osaamisen vahvistaminen

Päihteisiin ja pelaamiseen liittyvät riskit, haitat ja ongelmat tunnistetaan varhain sote-palveluissa

- Ehkäisevän päihdetyön polku -toimintamallin jalkauttaminen ja käyttö sote-palveluissa
- **Puheeksioton, lyhytneuvonnan ja rakenteisen kirjaamisen** osaamisen vahvistaminen
- Stigman purku **arvostavalla kohtaamisella**

2. Omahoidon sekä varhaisen tunnistamisen ja tuen lisääminen 2/2 (LUONNOS)

Edistetään suosituksia tupakasta ja nikotiinista vieroituksen järjestämisestä

- Toimenpiteet tarkentuvat (esim. Irti nikotiinista –digipolku, vieroitusryhmätoiminnan käynnistäminen, **lopettamisen tuki nuorille**, yhteisten vieroitusohjausta tukevien materiaalien laatiminen)

Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia vahvistetaan tukemalla suojaavia tekijöitä, arjen voimavaroja ja vanhemmuutta

- Sisällytetään tämä arkiympäristöjen päihitteettömyyden alle

3. Päihteettömyyttä tukevat arkiympäristöt ja yhteisöt (LUONNOS)

Lisätään varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa toteutettavan ehkäisevän päihdetyön laatua

- Suunnitelmallinen ja laadukas **päihde- ja pelikasvatus**
- **Ehkäisevä päihdetyö osana yhteisöllistä opiskeluhoitoa**
- **Yhteistyö huoltajien kanssa**

Edistetään lasten ja nuorten liikunta- ja urheilutoiminnan päihteettömyyttä

- Päihteisiin ja rahapelaamisen liittyvän tilannekuvan selvittäminen Pohjois-Karjalan urheiluseuroissa, esim. kysely?
- **Nikotiiniton urheilu – toimintamallin levittäminen**
- Urheiluseuroissa toimivien osaamisen vahvistaminen

Tuetaan ikäihmisten päihteettömyyttä

- Eläkkeelle jäävän tietopaketin (sisältäen EPT) laatiminen ja levittäminen
- Alkoholi-teeman huomioiminen osana Voimaa vanhuuteen – ohjelmaa ja kaatumisten ehkäisyä

Hyödynnetään Pakka-toimintamallia osana ehkäisevän päihdetyön toimia

- **Päihdetilannekysely**
- **Hakematta paras – kampanja**
- **Nuoret Pakka-toimijoina**
- Yhteistyön tiivistäminen elinkeinoelämän kanssa
- Järjestöjen mukaan ottaminen Pakka-työhön

Kysymyksiä

- Millaisia ilonaiheita olette huomanneet nuorten päihteiden käytössä tai pelaamisessa?
- Millaisia huolenaiheita olette huomanneet nuorten päihteiden käytössä tai pelaamisessa?
- Mitä asioita haluaisitte nostaa Pohjois-Karjalan ehkäisevän päihdetyön toimintasuunnitelmaan vuosille 2026-2029?

Hei, mitä mieltä Pohjois-Karjalan nuoret ootte huumeista?

Voxit-keskustelun (17.11.-
17.12.) alustavat tulokset

Siun
SOTE

Skannaa
ja osallistu
kyselyyn

NUORTEN MIELIPITEITÄ HUUMEISTA

Hei, mitä mieltä Pohjois-Karjalan nuoret ootte huumeista?

Tule osallistumaan verkkokeskusteluun, jossa selvitetään nuorten
ajatuksia siitä, millainen tilanne Pohjois-Karjalassa on nuorten huumeiden
käyttöön liittyvien juttujen osalta.

Voit osallistua keskusteluun 17.11.-17.12.2025 yllä olevan QR-koodin tai
alla olevan verkko-osoitteen kautta.

Siun

Lisätietoa:
siunsote.fi/kyselyt

Siun SOTE
POHJOIS-KARJALAN
HYVINVOINTIALUE

 Sosiaali- ja
terveysministeriön
RAHOITTAMA

Hei, mitä mieltä Pohjois-Karjalan nuoret ootte huumeista?

- Olemme toteuttaneet Voxit (Polis) keskustelun nuorten päihteiden käytöstä pohjoiskarjalaisille nuorille kohdennettujen väittämien avulla.
- Voxit on mahdollistanut nuorten osallisuutta, äänen kuulumista ja toisaalta myös nuoret ovat tuottaneet tietoa kokemuksen kautta.
- Nuorisovaltuuston edustajat olivat mukana tekemässä väittämiä.
- Tavoitteena on saada nuorilta 15–24-vuotiailta näkökulmaa päihteiden, varsinkin huumausaineiden käytöstä ja siitä millä, miten ja mistä tämän huumausaineita käyttävän nuorison tavoittaa/löytää. Samalla saamme myös tietoa ja näkyvyyttä nuorten tilanteesta.
- Kysely on tehty yhteistyössä Nuorten huumekuolemien ehkäisyhanke NOHEVAN toimijoiden ja ehkäisevän päihdetyön asiantuntijan kanssa.

Keskusteluun osallistujat

Statistiikka

77 osallistujaa äänesti

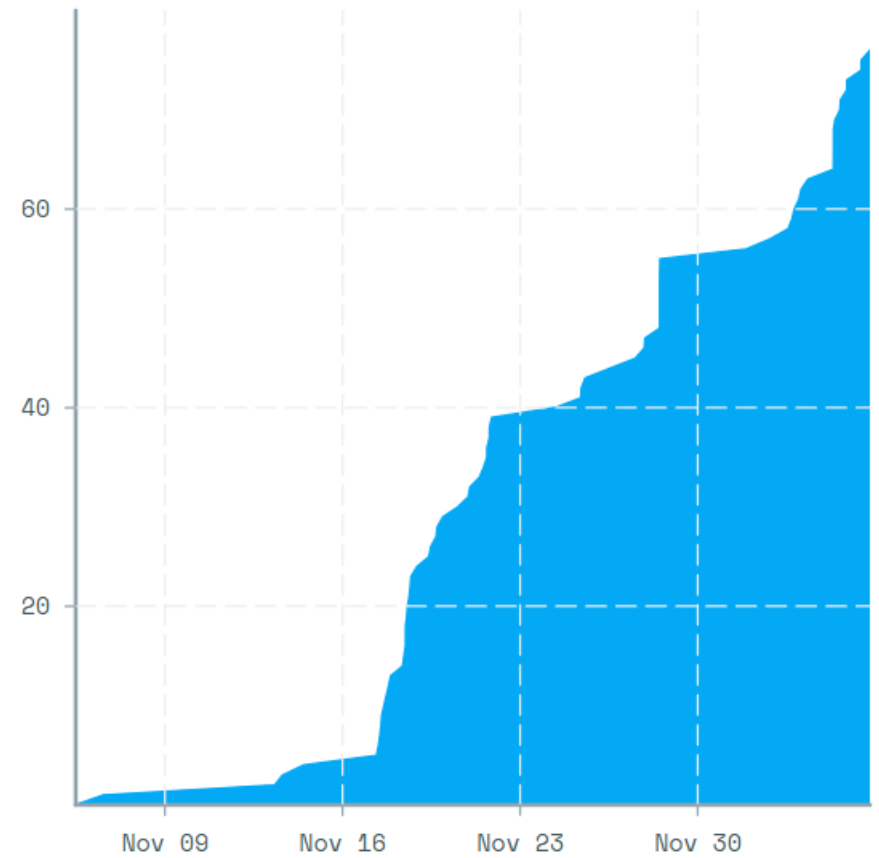
2588 annettua ääntä

33.61 keskimäärin ääniä äänestäjää kohden

6 kannanottojen lähettäjiä

50 kannanottoa lähetetty

Äänestäjiä ajan kuluessa, alkaen ensimmäisestä äänestä

Mielipideryhmät

Ryhmä A (44 osallistujaa)

- Suurin ja varovaisempi ryhmä.
- Uskoo tiukempien lakien vaikuttavuuteen. Näkee esimerkin näyttämisen tärkeänä. Pitää huumeita arvaamattomina. Torjuu ajatuksen satunnaisen käytön hyväksyttävyydestä.

Turvallisuutta ja rajoituksia korostava, selvästi käyttöä vastustava ryhmä.

Ryhmä B (15 osallistujaa)

- Erottuu etenkin seuraavista: Kokee päihdepalvelut leimaaviksi. Uskoo vahvasti, että mielekäs tekeminen vähentää käyttöä. Osin hyväksyy ajatuksen satunnaisesta käytöstä. Ei usko, että rajoitukset suojelevat nuoria.

Kriittinen viranomaisia ja rajoituksia kohtaan, korostaa arjen sisältöjen merkitystä.

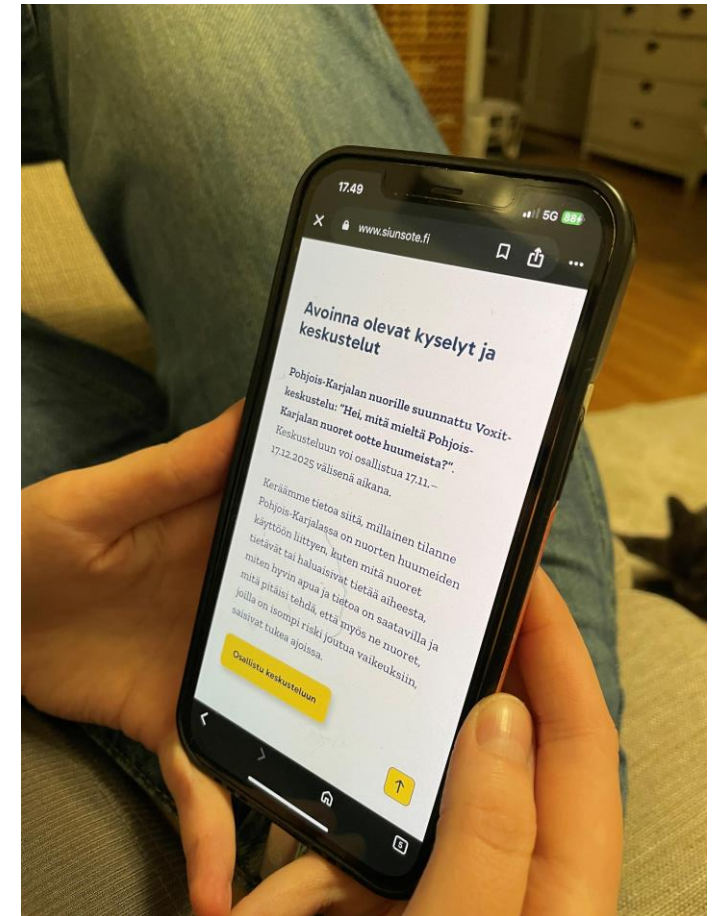
Ryhmä C (11 osallistujaa)

- Erottuu väitteessä ”huumeiden käyttäjille pitää uskaltaa puhua”. Tässä erityisen vahva enemmistö.
- Pienin ryhmä, mutta korostaa vuorovaikutusta ja puuttumista.

Kohtaa huumeiden käyttäjiä aktiivisesti ja pitää keskustelua ratkaisevan tärkeänä.

Keskeiset havainnot

- Suurin osa osallistujista **tietää huumeiden terveysriskit** ja on samaa mieltä siitä, että **huumeet ovat arvaamattomia**.
- Valtaosa kokee myös, että **huumeiden käyttäjille pitää uskaltaa puhua** ja että **esimerkin näyttäminen nuoremmille on tärkeää**.
- Myös väitteessä **huumeiden saatavuutta pitäisi parantaa** on suuri yksimielisyys, lähes kaikki vastustavat ajatusta.
- Selvä enemmistö on **eri mieltä väitteestä**, jonka mukaan huumeita voisi käyttää silloin tällöin “ihan hyvin”.
- Mielipiteitä jakoi väite: Huumeisiin liittyvät rajoitukset oikeasti suojelee nuoria

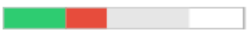
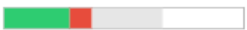
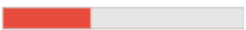
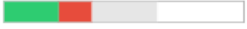
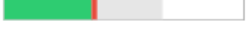
Suurin osa äänestäneistä oli yhtä mieltä tästä.

60 % tai enemmän kaikista osallistujista äänesti tavalla tai toisella riippumatta siitä, äänestikö suuri määrä tiettyjä vähemmistömielipideryhmiä toisin.

% Samaa mieltä % Eri mieltä % Ohitti % Ei äänestänyt

VÄITE	YHTEENSÄ 70	A 44	B 15	C 11
11 Tiedän huumeiden käyttöön liittyvii terveysriskejä	 85% 3% 11% (60)	 94% 2% 2% (34)	 100% 0% 0% (15)	 36% 9% 54% (11)
23 Oon sitä mieltä, että huumeiden käyttö on oma asia, eikä siihen tarvii muiden puuttua	 20% 61% 18% (54)	 10% 76% 13% (30)	 35% 50% 14% (14)	 30% 30% 40% (10)
24 Huumeita voi ihan hyvin käyttää, jos se tapahtuu vaan silloin tällön	 24% 57% 17% (57)	 0% 93% 6% (31)	 66% 6% 26% (15)	 36% 27% 36% (11)
25 Huumeet on arvaamattomia	 78% 7% 14% (56)	 96% 0% 3% (30)	 86% 6% 6% (15)	 18% 27% 54% (11)
28 Pystyn halutessani kieltäytymään myös silloin, kun huumeita tarjoaa joku tuttu	 76% 10% 12% (56)	 93% 0% 6% (31)	 86% 6% 6% (15)	 10% 50% 40% (10)
32 Huumeiden käyttäjille pitää uskaltaa puhua	 82% 3% 14% (57)	 90% 0% 9% (31)	 93% 0% 6% (15)	 45% 18% 36% (11)
36 On myös mun vastuulla näyttää hyvää esimerkkiä nuoremmille	 81% 6% 11% (60)	 100% 0% 0% (34)	 86% 6% 6% (15)	 18% 27% 54% (11)
49 Huumeiden saatavuutta pitäisi parantaa	 6% 86% 6% (15)	 7% 92% 0% (14)	 0% 0% 0% (0)	 0% 0% 100% (1)

Epävarmat osa-alueet (yli 30 % ohitti/epävarma)

VÄITE	YHTEENSÄ 70	A 44	B 15	C 11
31 Avoin keskustelu huumeista on saanu mut kieltäytymään ja/tai lopettamaan huumeiden käytön	 33% 22% 44% (54)	 41% 13% 44% (29)	 42% 28% 28% (14)	 0% 36% 63% (11)
34 On vaikee löytää sellasia palveluja, joihin pääsee helposti	 42% 17% 39% (56)	 33% 23% 43% (30)	 80% 6% 13% (15)	 18% 18% 63% (11)
33 Oon sitä mieltä, että viranomaisiin ei pysty luottamaan, kun on kyse huumeista	 34% 29% 36% (55)	 17% 44% 37% (29)	 66% 13% 20% (15)	 36% 9% 54% (11)
27 Some vaikuttaa mun asenteeseen huumeiden käytöstä	 34% 28% 36% (52)	 35% 21% 42% (28)	 50% 35% 14% (14)	 10% 40% 50% (10)
20 Moni minun ikäinen hakee mieluummin apua netissä nimettömänä kuin kasvotusten	 60% 5% 34% (55)	 55% 3% 41% (29)	 86% 6% 6% (15)	 36% 9% 54% (11)

Epävarmuutta liittyy palvelujen toimivuuteen, viranomaisiin luottamiseen ja keskustelun vaikuttavuuteen. Nuoret ei oikein osata sanoittaa mitä mieltä ollaan näistä teemoista.

Keskusteltavaksi

- Mitä ajatuksia Voxit-keskustelun alustavat tulokset herättivät?
- Millainen tieto ja toimintatavat olisivat tehokkaita huumeiden käytön ennaltaehkäisyyn?
- Huumemyrkytyskuolemien ehkäisy:
 - Miten saisimme nuorille ja nuorille aikuisille opetettua ensiaputaitoja ja pitäisikö niitä ylipäänsä lisätä? Millä keinoin ja missä näitä voisi opettaa? (esim. terveystiedon opetus, viestintäkampanja)

Skannaa
ja osallistu
kyselyyn

NUORTEN MIELIPITEITÄ HUUMEISTA

**Hei, mitä mieltä Pohjois-Karjalan
nuoret ootte huumeista?**

Tule osallistumaan verkkokeskusteluun, jossa selvitetään nuorten
ajatuksia siitä, millainen tilanne Pohjois-Karjalassa on nuorten huumeiden
käyttöön liittyvien juttujen osalta.

Voit osallistua keskusteluun 17.11.-17.12.2025 yllä olevan QR-koodin tai
alla olevan verkko-osoitteen kautta.

Siun

Lisätietoa:
siunsote.fi/kyselyt

Siun
SOTE
POHJOIS-KARJALAN
HYVINVOINTIALUE

 Sosiaali- ja
terveysministeriön
RAHOITTAMA